

DOHÁNYÁRUSOK KÖZLÖNYE

A magyarországi nagy- és kistözsdetulajdonosok szakközlönye és értesítője.

A DOHÁNYGYÁRTÁS, ELADÁS, VALAMINT A HOZZÁTARTOZÓ CIKKEK SZAKKÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Előfizetési ár fél évre 5 kor.

Kiadótulajdonos és felelős szerkesztő:

HATSEK ADOLF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., Eötvös-utca 5.

hová az előfizetési összegek, valamint a kéziratok küldendőik.

TARTALOM: Két dohánymonopólium. — A dohányárusok megadóztatása. — Vegyes hírek.

Két dohánymonopólium.

Midőn negyven évvel ezelőtt a magyar pénzügyminiszterium a dohányegyedáruságot saját kezelésébe átvette, akkor még nem lehetett a két dohánymonopólium teljes elválásáról beszélni. Részben, mert az olyan óriási ipari üzemnek, minő a dohánymonopólium, sok évi előkészítésre van szüksége, hogy önállóan előre haladhasson, részben, mert pénzügyi szempontokat kellett figyelembe venni és továbbá, mert különféle árukat, melyeket hazánkban nem tudnak előállítani, Ausztriából kellett behozni és viszont.

Azóta a viszonyok lényegesen megváltoztak. Az összes körülmények, amelyeket akkor figyelembe kellett venni, ma már elesnek. A magyar dohánymonopólium az utóbbi 20 év alatt olyan haladást tett, hogy bátran vetekedhetik az osztrák testvérmonopóliummal. A magyar dohányjövédék olyan készítményeket szállít, amelyek kiválóságát külföldön is elismerik. A technikai és gépberendezések magas fokon állanak és ami munkaképességét illeti, a gyártás a fogyasztást teljesen kielégíti.

A két monopólium mégis még mindig olyan szerződéseket köt, amelyek — véleményünk szerint — a magyar egyedáruságra rendkívül hátrányosak. Nem a mi feladatunk ezen a helyen azokat a károkat felemlíteni, amiket ezen szerződések fennállása okozott. De egész sor a magyar dohánymonopóliumot kifejlődésében gátló körülményt tudnánk felemlíteni, amelyek ma írásba foglalva és érvényben vannak.

A magyar monopólium szerencsétlensége eddig az volt, hogy a néhány évvel ezelőttig az egyedáruság élén álló férfiak nem fejtettek ki elég energiát, valahányszor e szerződések megújításáról volt szó. S a magyar egyedáruság már abból az okból is fel lett volna jogosítva az osztrák monopóliummal minden kereskedelmi érintkezést megszakítani, mert már nem egyszer kellett meggyőződnie arról, hogy a barátságos érintkezés csupán egyoldalú, csak hazánk részéről tartatik tiszteletben.

Igy például Magyarországnak, a par excellence dohánytermelő államnak nyugodtan kellett szemlélnie, hogy Ausztria nyersdohányszükségletét mindenütt másutt beszerezze, csak Magyarországon nem. S hazánkban néhány évvel ezelőtt a dohány úgyszólván az utcán hevert. Lehetetlen volt tudni rajta, a külföldnek csekély szükséglete volt. De Ausztria amerikai és mexikói dohányt vásárolt és a miénket meghagyta nekünk. Miért nem tartalmazznak ezek a szerződések Ausztriára nézve kötelezettséget a mi dohányunk vásárlására? Nos épen azért, mert mi vagyunk a károsodó fél.

Ez azonban csak igen csekély része azoknak a hátrányoknak, melyek bennünket egy olyan összeköttetés miatt érnek, amelynek ezidőszertől abszolúte semmi értelme nincs. Eltekintve attól, hogy Magyarország és Ausztria között nincsenek vámsorompók s ennél fogva a bevétel mindkét részről meg van engedve, nem tudnók megmondani, hogy Magyarország egyedáruságára milyen előnnyel jár ez a kapcsolat. De maga ez utóbbi

körülmény sem alkalmas eme viszony megindokolására. Különben ezt nálunk épen oly jól tudják, mint tulnan s mindkét helyen zavarban lennének, ha megokolást kívánnának tőlük.

Nekünk azonban biztos tudomásunk van arról, hogy élénk üzletmenet, gyors munka a gyárakban, egyáltalán szabad rendelkezés némely szükséges javításokról, mindez a lehetetlenség birodalmába tartozik, mert utjában áll ez a terhes kapcsolat. Ha mindez nem történnék a magyar államkincstár kárára, esetleg még belenyugodhatnánk, mert az ebből eredő kellemetlenségek csak az egyedáruság vezetőségét érik. De üzleti érdekeinek ezen flagrális megsértését a magyar államnak — a mi véleményünk szerint — meg kellene gátolnia. Mert tulajdonképen meddig tartson még ez a gazdálkodás! Ha nálunk erről az ügyről a sajtó és a parlament hallgat, ez csak annyit bizonyít, hogy sem egyik, sem másik részen nem ismerik a viszonyokat. De igenis a kormányt, amely az állam pénzügyi érdekeinek legfőbb őre, kell hibáztatnunk, mert a kezét megkötni engedi és semmit sem tesz egy olyan állapot megszüntetésére, melyet negyven évvel ezelőtt az események sulya alatt létesítettek.

Ha a két monopólium a valóságban tényleg oly szorosan van elválasztva, hogy mindegyik állam szabadon járhat el, akkor igazán nem látjuk be, hogy miért nem áll a mi dohányegyedáruságunknak módjában olyan modern berendezéseket létesíteni, amelyeket szükségesnek lát. Ha a magyar egyedáruság azt tehet, amit akar, akkor nem értjük, hogy miért kell gyakran évekig könyörögnie, ha egy új fajra van szükség s azt előállítani akarja. És ha a mi pénzügyminiszterünk a szivar, dohány és cigaretta árának felemelését tartja szükségesnek és jövedelmezőnek, akkor nem tudjuk felfogni, miért van az osztrák testvérmonopólium beleegyezésére szükség, mint-hogy itt magyar és nem osztrák állampolgárok megadóztatásáról van szó.

S a mi egyedáruságunknak önálló dohánymonopólium a neve!

A dohányárusok megadóztatása.

Minden egyes év február havában az adóhivatalok elrendelik, hogy a nagytrafikok minden egyes kisárusnak az elmúlt év alatti bevásárlásáról kimutatást terjeszzenek eléjük. A nagykereskedő, a gyáros, a kiskeres-

kedő és az iparos, mindannyian megjelennek az adó-kivető bizottságok előtt s oly mennyiségű jövedelmet vallanak be, aminő nekik tetszik. Csak a dohányárus nem teheti ezt. Neki szeme elé dugják a nagytrafikos kimutatását és egy fillérig pontosan megmondják, hogy évenként mennyit adott el s ennél fogva mennyit keresett. Igen, mennyit keresett! Ha a trafikos keresményével kiadásait is lelkiismeretesen szembeállítanak, akkor még megjárna. Noha egyetlen kereseti ágat sem mérnek hasonló mértékkel, legalább a látszat szerint a trafikost jogszerűen adóztatják meg. De ez nem áll. Semmi áron nem engedik meg a trafikosnak, hogy kiadásait a bevételből levonja, mert igen jól tudják, hogy ez esetben aligha maradna olyan összeg, amelyet meg lehetne adóztatni.

Méltán meg lehetne kívánni, hogy az az adótisztviselő, aki a megadóztatást eszközli, mint pénzügyi hivatalnok, tudja azt, hogy a dohánytermékek elárúsítása a vele járó költségek levonása után csaknem semmi hasznot sem hajt. S ha a trafikosok egy része mégis meg tud élni, úgy az úgynevezett mellékárucikkek azok, amelyek a jövedelmet hozzák. Hogy van az, hogy ennek dacára a dohánygyártmányok forgalmát megadóztatják. Minthogy megdönthetetlen tény az, hogy a trafik jövedelmét a költségek tökéletesen föleméztik, a pénzügyminiszteriumnak a trafikosokat inkább méltányos módon kárpótolnia kellene, nem pedig ezeket az összegeket megadóztatni. Mert, hogy a dohányárusnak ezeket a kiadásokat kizárólag a dohánytermékek miatt kell viselnie s emellett a kincstártól semmit sem keres, ez olyan jogtalanság, amelyet egyetlen magánvállalkozó sem merne elkövetni.

Az állam megteszi s emellett teljesen nyugodt. Lelkiismeretét megnyugtathatná, ha nem volna mindez köztudomású, amit itt állítunk. Vannak ugyan nagytrafikosok is, akik az államot ingyen szolgálják, de ezek aránylag jobb vagyoni állású emberek, akik privát-passziójuknak hódolnak. De itt földhöz ragadt szegény emberekről van szó, özvegyekről és árvákról, akik azért fogtak bele ebbe a foglalkozásba, hogy az éhségtől meneküljenek. S az ilyen emberekkel szemben igazán nem helyén való az az eljárás, amelyet fentebb rajzoltunk.

Aki azt állítja, hogy túloztunk, annak készségesen szolgálunk bizonyítékokkal arra nézve, hogy tudniillik a fővárosban, egyetlenegy olyan trafik sincs, amely a dohánytermékek után több jövedelmet hozna, mint amennyit az üzleti költségek kitesznek. Nos és ebből a problematikus haszonból, amely helyesen szólva nem is létezik, még adót kell az államnak beszedeltetni, annak az államnak, amelynek érdekében a kiadások tulajdonképen történtek.

Térjünk át a mellékcikkekre! Mi köze az adóztatásnak a mellékcikkekhez, minthogy a tulajdonképeni üzlet kimutathatóan semmi hasznot sem hoz. S ha már a mellékcikkek megadóztatása törvényes eljárás is lenne, miért adóztatják meg akkor a trafikot? Itt is, ott is és mindenütt s mindezt olyan üzletnél teszik, amely tevékenységét az államnak szenteli s inkább szolgál az állam előnyére, mint azéra, aki a dohánytermékek elárúsításával foglalkozik.

Most már kérdeni fogják, hogy a trafikosok ilyen kedvezőtlen körülmények között miért vezetnek mégis az üzletet. Könnyen adhatunk választ. Aki egy új trafikot nyit vagy vesz, az egészen bizonyosan reményt táplál, hogy szorgalom és életrevalóság mellett üzlete jövedelméből meg fog tudni élni. Így gondolkodik mindenki kivétel nélkül. Néhány hónap múlva azonban már kitűnik, hogy számítása nem ütött be. A tőzsde tulajdonosa ennek okát majd vagyona hiányában, majd szorgalmában, majd pedig az áruk minőségében keresi. Pedig ezek egyike sem oka a rossz üzletmenetnek. Hanem tulsók a tőzsde, a konkurencia rendkívül nagy s ez a valódi ok. Most tehát a trafikos el szeretné adni az üzletét, legalább pedig befektetett tőkét megmenteni. Ez az oka, hogy a legtöbb trafikos meg nem fizetett munkájuk dacára, üzletüket olyan sokáig vezetik, míg vevő nem akad. Így a trafik egyik kézből a másikba kerül s miután néhány éven belül a főváros majdnem összes trafikjai gazdát cseréltek, el lehet képzelni, hogy mily nagyszerű üzlet az ilyen trafik.

Akik pedig a kormányrudat kezükben tartják nem látnak egyebet, mint a dohányárudák csinos kirakatait valamelyik forgalmas utcában, de nem gondolják meg, hogy ezek kincstári elárúsító helyek, amelyek a megadóztatottnak semmit sem jövedelmeznek. Ki törődik azzal, vajjon keres-e valamit a trafikos vagy nem. Ha nem keres, hagyjon fel az üzlettel, ezt halljuk gyakran s akik ezt mondják, azoknak kellene elsősorban a viszonyokat ismerniök. Hadd szóljunk most a trafikosokhoz: Aki egy jogtalanságot eltűr, anélkül, hogy védekezne, másokon követ el jogtalanságot. Mert ha a trafikosok elődei gondoskodtak volna arról, hogy jogszerűen és a fennforgó körülményekhez képest megadóztassanak, akkor a mai munkásoknak nem kellene ezen jogtalanság miatt szenvedniök. Azonkívül a mai viszonyok nem olyanok, hogy könnyen lehetne olyan összegeket áldozni, aminök az adó gyanánt kivetett összegek s annál kevésbbé, mert a bérösszegek fizetésében is az adózás egy neme rejlik.

Az adókvető bizottságokban helyet foglaló „polgártársak”-tól a trafikosok keveset várhatnak. Ezeknek az uraknak nagyrészt nincs érzékük a tényállás iránt, amely pedig olyan, aminöknek mi ecseteltük. Ezen urak szerint, aki nyitott üzletet vezet, az képes adót fizetni, akár keres üzletén valamit, akár nem. A trafikosoknak tehát fölöttes hatásaik utján kell gondoskodniok arról, hogy őket se adóztassák meg másképen, mint ahogy a törvény értelmében szabad őket megadóztatni. Mert: ahol nincs, — — —

Vegyes hírek.

A postagyűjtőhelyek. A néhány fővárosi dohányárudában alkalmazott postai gyűjtőhelyek, amelyeket mintegy 10 évvel ezelőtt a mi iniciatívánkra létesítettek, az illető trafikosnak mostanáig meglehetősen hasznot hoztak. Noha a teljesítendő munka jelentékeny

és a kiszolgálás költségei is meglehetősen nagyok, mindamellett ez a mellékület a legtöbb trafikos existenciáját megkönnyítette. Ez az utóbbi körülmény a postaigazgatóságnak is fülébe juthatott s minthogy a földön egyetlen embernek sem lehet tulságosan jó dolga, mert különben elbizakodhatnék, a tekintetes Postaigazgatóság gondoskodott róla, hogy a gyűjtőhelyek jövedelme ne nőjön túl nagyra. Ennélfogva ez a hatóság ez év elején a trafikosok provízióját annyira leszállította, hogy egyetlenegy sem kereshet többé ezen az üzleten. A postaigazgatóság, ugyilátszik, egyáltalán nem fontolja meg, hogy egyetlen hivatalnok a többbe kerül neki, mint egy ilyen fiók, amely pedig bizonyosan tizszer akkora munkát végez. Ahogy mi a trafikosokat, akiknek ilyen postafiókjaik vannak ismerjük, aligha fognak az engedélyről lemondani. Már azért sem fogják tenni, nehogy a konkurencia kerítse kezébe ezt a problematikus üzletet. Ezért a postaigazgatóságnak könnyű a dolga és tetszése szerint bánhatik el embereivel, akiknek költségeket is okozott. Aligha vannak még a földön bármily foglalkozású emberek, akik eltűrnék, hogy így bánjanak velük. Ha a trafikosok között egyetértés uralkodnék, akkor a postaigazgatóság kénytelen lenne nekik a régi províziót meghagyni, mert különben nagy zavarok állanának elő s a hivatalok nem győznék a munkát. De a jelenlegi körülmények közt minden változatlan fog maradni, mert, ugyilátszik, a postaigazgatóság is tudja, hogy a trafikosok szívesen dolgoznak ingyen.

A trafikhelyiségek házbére. Minthogy február 1-én a házbéreket általában mindenütt emelték, csodának lett volna nevezhető, ha a trafikosok kivételt képeztek volna és az általános drágulástól megkíméltettek volna. Nem bizony, a fővárosban ők sem menekültek ez elől, miután — értesülésünk szerint — a trafikosoknak mintegy harmadrésze fizet majd ezentul üzlethelyiségeiért nagyobb bért, mint eddig. Hogy ezzel szemben sehol sem találnak a trafikosok kárpótlást, az tudvalevő, épen úgy az is, hogy mindegyik stájerolással sújtott trafikos kénytelen volt abba beleegyezni, mert különben kénytelen lett volna üzletével egyáltalán felhagyni. Ezt pedig jól tudják a háztulajdonos urak, ennélfogva olyan árakat követelhetnek, amilyen csak tetszik. Kizsákmányolják a dohányárusok nyomorát és kényszerhelyzetét, amit bizony más üzletágaknál nem tehetnének. S a trafikosok? Hallgatnak és fizetnek. Mit is tehetnének mást!

A fővárosi kisárudák. Nagy hátrányt jelent a fővárosi kisárudákra nézve az a körülmény, hogy üzlethelyiségeik oly közel esnek egymáshoz, hogy számbavehető forgalomról szó sem lehet. Természetesen minden egyes trafikra ez nem vonatkozik. Mert Budapesten számos rendkívül forgalmas utat és utcát találunk, a melyekben aránytalanul kevesebb tőzsde van, mint másokban. De ezzel legkevésbbé sem akarjuk azt mondani, hogy a fővárosban kevés a dohánytőzsde. Sőt egészen ellenkezőleg! Egyáltalán nem ártana sem a forgalomnak, sem az üzletmenetnek, ha a trafikosok egy-

harmada üzletét egyáltalán bezárná. Viszont feltűnő, hogy Budapesten sok az olyan utca, hol majdnem minden egyes házban találunk trafikot. Csak a körutat említjük, ahol ez a különös jelenség igen világosan szemlélhető. Ehhez aztán még hozzájárul, hogy ezen az uton a házbérek folytonosan nőnek, míg ellenben a forgalom még felényire sem akkora, mint más utcákban. A Rákóczi-uton szintén legalább két tucat tőzsde van vagy talán még több, pedig ott a házbérek szörnyen drágák. Az utcák közül felemlítjük példaképpen a Király-utcát, ahol minden öt házra esik egy trafik, míg a gazdag Dorottya-utcában, ahol minden házban, tekintettel a sok irodára és üzletre, jelentékeny lenne a forgalom, csupán egyetlenegy trafik van, ha nem számítjuk hozzá azt, amelyik udvari helyiségben van elhelyezve és mégis óriási hasznot hajt. A Dorottya-utca, Deák Ferenc-utca és Váci-utcában, azonkívül számos utcában az V., VIII., IX. kerületben, továbbá sok téren inkább elférne néhány új trafik, mint azokon az utcákon és tereken, ahol minden pár lépés távolságban található egy trafik. Ha a házbérek továbbra úgy fognak emelkedni, mint eddig, akkor sok trafikos önszántából fel fog hagyni az üzlettel, ami nem lesz szűgyen. Mert igazán oktalanság, hogy egyes vidékeken a trafikok egész tömege telepszik le, míg a fővárosban vannak talán olyan városrészek is, ahol dohányárudákra szükség van.

Jubileumi szivar és cigaretta. Az osztrák pénzügyminiszterium a császár jubileuma emlékére egy jubileumi szivar- és cigaretta-fajnak előállítását tervezi. A szivarnak az ára 20 fillér, a cigarettáé pedig 6 fillér lenne. Mi a loyaltás nyilvánítnak ezt a módját igazán nem tartjuk illendőnek, minthogy itt az állam fejről van szó és ez a tisztelet nyilvánítnak azt a látszatot kelthetné, hogy azzal reklámot akarnak csapni, ami bizonyosan nincs szándékukban. Sokkal illendőbb dolog lenne, ha a dohányjövedék valamilyen alapítványt tenne, amely a munkások vagy hivatalnokok vagy pedig azok árváinak és özvegyeinek javára szolgálna. Az erre szükséges tőkét természetesen valamilyen rendkívüli jövedelemből vehetnék. Nem hisszük, hogy a magyar dohányjövedék izlésének ennek a szivarnak a gyártása megfelelné s hogy szintén fog ily szivarokat gyártatni.

A cigaretta papiros mint a trafikok mellékárucikke, mindinkább kevesebb jövedelmet hoz, egyrészt mert a gyárosok az árakat oly magasra srófolják, hogy a detailista nem keres rajta, másrészt oly keveset lehet eladni, hogy számbavehető haszonnól szó sem lehet. Az elrusítók dolga lenne azoknak a gyártmányoknak az árát lenyomni, amelyek tulajdonosai azt hiszik, hogy az ő papirosuk nélkülözhetetlen. S hogy ha a trafikosok consequensen kitartanak mellett, hogy csak oly gyártmányokat fognak raktáron tartani, aminőket ők akarnak, akkor a gyárosok is kénytelenek lesznek engedni.

Gesztenyefalevelek mint szivarbetét. A londoni parkokban most sok embert lehet látni, akik hosszú botokkal felfegyverkezve a gesztenyefák alatt ide oda járkálnak s egyes faleveleket gondosan feltűzik és el-

viszik. Ezek az emberek, akiket „leaffer“-nek neveznek, nagy angol szivargyárak alkalmazottai és az a feladatuk, hogy sötétszínű leveleket gyűjtsenek, amelyeket olcsó szivarokhoz használnak fel. Természetesen nem lehet az összes faleveleket erre használni, hanem nagy szakértelem szükséges a valódi és használható levelek kiválogatásához. Ezeket a leveleket azután igazi dohánylevelekből sajtolt lében megfürösztik és egy valódi dohánylevélbe csavarják. Darabját egy pennyért (körülbelül egy fillér) árúsítják, tehát még mindig elég drágán.

Dohány- és cigarettaadó Oroszországban. Az orosz pénzügyminiszter a дума elé egy emlékiratot terjesztett, amely új adók behozatalának és a meglévők módosításának szükségét tárgyalja. Egy jövedelmi adónemen kívül a dohányadónak drágább fajoknál 31—46 százalékos felemelése és 11%-os emelése a machorkánál szándékoltatik. Azonkívül cigarettapapirosra és cigarettahüvelyre is adót akarnak kivetni.

A dohánymunkások és munkásnők szervezete Ausztriában az 1907. évben is fejlődött. A tagok számának szaporodása hasonló volt az előbbi évekhez. A tagok száma 5520-ról 6550-re emelkedett. A helyi csoportok száma 25-ről 26-ra nőtt. Négy gyárban, amelyek Ausztria legfélreesőbb helyein fekszenek, még nincs organizáció. A szervezet vagyoni állapota nem változott. A bevételek szaporulatával szemben áll a kiadások növekedése. A segélyösszegek az elmúlt évben 24.000 koronáról 30.000 koronára szaporodtak. A vagyoni szaporulat 9000 koronát tesz ki.

Havana. A „Hbg. Nachr.“ jelenti Havanából f. hó 16-iki kelettel: Mint Havanából rendkívül tiszteletreméltó helyről értesülünk, ott általános sztrájk van készülöben, minthogy a már 4 hónap óta sztrájkoló építőmunkások és vasuti alkalmazottak kiküldöttoivel való tárgyalások eredményre nem vezettek. A dohánymunkások szövetségének elnöke ennél fogva az ország belsejében levő összes szervezeteket sürgönyileg utasította, hogy az első értesítésre a sztrájkolókhöz csatlakozzanak.

Anglia. Egy statisztikából, amely Angolország dohányszükségletéről szól, kitűnik, hogy a rövid pipa, amely előbb az angolokra oly jellemző volt, mindinkább kezd tért veszíteni anélkül, hogy a dohányfogyasztás csökkent volna. A cigaretta gyorsan és biztosan elhódítja a dohányos világot. Angolországban a férfiak 80%-a dohányos. Ezek a dohányos férfiak az elmúlt évben kerek 25 millió font sterlinget fizettek dohányért. Ebből 15 millió esik cigarettára, 9 millió pipadohányra és csupán 1 millió szivarra. Az agyagpipa, amely nélkül eddig az angol munkás élni sem tudott, ugyszólván eltűnt. A szivar is vesztett a cigarettával szemben. Ez azzal magyarázható, hogy a szivar Angliában túldrága.

Terméskilátások Jávában. Az időjárás október és november havában az ültetvényekre olyan kedvező volt, hogy maguk a termelők (akik pedig ritkán vannak megelégedve) a kilátásban levő termést óriásinak mondják. A hozadékot 10—12%-kal magasabbra becsülik, mint az elmúlt évben, amihez még hozzájárul, hogy idén sokkal többet ültettek, mint az elmúlt évben. Amsterdamban át érkező távirati jelentések is megerősítik ezeket a termés kilátásokat. Ezek szerint az idei év rekordtermést fog hozni.

„DOHÁNYÁRUSOK KÖZLÖNYE“

ORGAN FÜR DAS GESAMMTE TABAKFABRIK U. VERSCHLEISSWESEN, WIE AUCH DER DAZU GEHÖRIGEN FÄCHER

INHALT: Zwei Tabakmonopole. — Die Besteuerung der Trafikan'ten. — Vermischte Nachrichten.

Zwei Tabakmonopole.

Als vor vierzig Jahren das ungarische Finanz-Ministerium das Tabak-Monopol für eigene Rechnung übernommen hat'e, da vermochte man noch nicht von einer vollständigen Lostrennung des einen Monopols von dem andern zu sprechen Theils, weil eine solche Riesenindustrie, wie es das Tabak-Monopol ist, jahrelanger Vorbereitung bedarf um selbständig vorwärts zu schreiten, theils, weil finanziellen Rücksichten dabei in Betracht kommen und auch verschiedene Waaren, die in Ungarn noch nicht angefertigt werden konnten, von Österreich bezogen werden mussten und vice-versa.

Seither haben sich die Verhältnisse gründlich geändert. Sämmtliche Umstände, die damals berücksichtigt werden mussten, kommen gegenwärtig in Wegfall. Das ungarische Tabak-Monopol hat im Laufe der letzten 20 Jahre einen derartigen Fortschritt zu verzeichnen, dass es sich kühn mit dem österreichischen Schwestern-Monopol messen kann. Die ungarische Tabak-Regie liefert Erzeugnisse, die bereits auch im Anstande Beachtung finden. Die technischen und maschinellen Einrichtungen stehen auf hoher Stufe und was die Leistungsfähigkeit betrifft, so bewältigt die Fabrikation die Consuntion vollständig.

Gleichwohl binden die beiden Monopole noch immer solche Verträge, die unseres Erachtens nach für das ungarische Monopol sehr nachtheilig sind. Es ist nicht unsere Sache an dieser Stelle, jener Schäden Erwähnung zu thun, welche durch das Vorhandensein dieser Verträge entstehen. Aber wir könnten eine ganze Reihe solcher, das ungarische Tabak-Monopol in seiner Ausgestaltung hemmenden Umstände erwähnen, die dermalen schwarz auf weiss verbrieft sind und daher Geltung haben.

Das Malheur des ungarischen Monopols

bestand bisher darin, dass die bis vor einigen Jahren an der Spitze des Monopols gestandenen Männer, keine genügende Energie entfalteten, so oft von der Erneuerung dieser Verträge die Rede war. Und das ungarische Monopol wäre ja schon aus dem Grunde berechtigt gewesen, jeden geschäftlichen Verkehr aus dem österreichischen Monopol abzubrechen, weil es mehr als einmal zu der Erkenntniss gelangen musste, dass dieser freundschaftliche Verkehr nur ein einseitiger, lediglich von Ungarn beachtet wurde.

So musste zum Beispiel Ungarn, das Tabakland, par exelenc es ruhig mit ansehen, dass Österreich seinen Bedarf an Rohtabak überall deckte, nur nicht in Ungarn. Und in Ungarn lag vor einigen Jahren der Tabak so zu sagen auf der Strasse. Kein Absatz war möglich, das Ausland hatte nur geringen Bedarf. Österreich aber kaufte amerikanische und mexikanische Tabake und liess uns den unseren. Warum enthalten diese Verträge zwischen Österreich und Ungarn nicht auch die Verpflichtung zum Ankaufe unserer Tabake? Nun eben, weil wir die Benachtheiligten sind.

Das ist aber nur ein sehr kleiner Theil jener Nachtheile, welche uns eine Verbindung bringt, die dermalen absolute keinen Sinn hat. Mit Ausnahme dessen, dass es zwischen Österreich und Ungarn keine Zollschranken gibt, daher die Einfuhr gegenseitig gestattet ist, wussten wir nicht, welcher Vortheil dem ungarischen Monopole aus dieser Verbindung erwächst. Aber selbst der letztere Umstand ist keineswegs danach angethan, diese Verbindung zu begründen. Man weiss diess übrigens sowohl hüten, wie drüben und man wäre in Verlegenheit eine Begründung überhaupt zu versuchen.

Wir besitzen dagegen genaue Kenntniss davon, dass ein flotter Geschäftsgang, ein rasches Arbeiten in den Fabriken, überhaupt ein freies Verfügen über manche vorzunehmende Ände-

rungen, eine Sache der Unmöglichkeit ist, weil bei jeder Gelegenheit die lästige Verbindung dazwischen steht.

Insolange das Alles nicht zum Nachtheile der ungarischen Staatsfinanzen geschieht, könnte man sich noch damit abfinden, zumal die Unannehmlichkeiten, die erwachsen, doch nur der Leitung des Tabak-Monopols zufallen. Aber eine direkte Schädigung dieser merkantilen Interesse musste der Staat Ungarn, unseres Erachtens nach, denn doch zu vermeiden suchen. Denn wie lange noch soll diese Wirtschaft eigentlich fortgehen. Wenn hier zu Lande Presse und Parlament über diese Angelegenheiten schweigt, so beweist diess nur, dass man weder auf der einen, noch anderen Seite die Verhältnisse kennt. Die Regierung aber, die als oberster Wächter der staatlichen Finanzen berufen ist Wandel zu schaffen, ihr muss es zur Last gelegt werden, wenn sie sich die Hände binden lässt und nichts thut, um einen Zustand zu beseitigen, der vor vierzig Jahren, im Drang der Ereignisse geschaffen wurde.

Sind die beiden Tabak-Monopole in Wirklichkeit so streng wirtschaftlich von einander getrennt, dass jeder Staat frei schalten und walten kann, dann sehen wir es wahrlich nicht ein, warum unser Monopol sich es nicht erlauben darf solche moderne Einrichtungen zu schaffen, welche es für nöthig hält einzurichten. Kann das ungarische Monopol wirklich machen, was es will, dann begreifen wir nicht, warum es oft jahrelang darum bitten muss, wenn eine Sorte hier benöthigt und neu fabricirt werden soll. Und wenn unser Finanz-Ministerium eine Erhöhung der Preise für Cigarren, Tabak und Cigaretten als nothwendig und erträgnissreich findet, dann leuchtet uns nicht ein, wozu es der Zustimmung des Schwestern-Monopols in Oesterreich bedarf, da ja ungarische und nicht österreichische Staatsbürger hiedurch höher besteuert werden.

Und das heisst man ein selbständiges Tabak-Monopol?

Die Besteuerung der Trafikanten.

Alljährlich im Monate Februar ordnet die Steuerbehörde an, dass in den Grosstrafiken der Einkauf jedes einzelnen Trafikanten während des abgelaufenen Jahres im Ausweise vorgelegt werden solle.

Der Grosshändler, der Fabrikant, der Kleinkaufmann, der Handwerker, sie alle erscheinen vor der Steuerkommission und geben ihr Einkommen in jener Höhe an, wie es ihnen beliebt. Nur der Tabaktrafikant vermag das nicht. Ihn hält man den Ausweis des Grosstrafikanten unter die Nase und sagt ihn genau, wie viel er auf den Heller jährlich Absatz erzielt, daher auch verdient hat.

Ja verdient! Würde man der Einnahme des Trafikanten, auch gewissenhaft seine Ausgaben gegenüberstellen, dann ginge es noch an. Trotzdem keine einzige Berufsklasse in Ungarn mit solchem Maasse gemessen wird, hätte es zumindest den Anschein, dass der Trafikant gerecht besteuert wird. Aber dem ist nicht so. Man gestattet dem Trafikanten keineswegs seine Ausgaben von der Einnahmspost in Abzug zu bringen, weil man recht gut weiss, dass es in diesem Falle kaum eine Summe gäbe, die besteuert werden könnte.

Man könnte billig verlangen, dass jener Steuerbeamte, der die Besteuerung vornimmt, als Finanzbeamter es wissen müsste, dass der Verkauf der Tabakfabrikate nach Abzug der jeweiligen Kosten, fast gar keinen Nutzen abwirft. Wenn gleichwohl ein Theil der Trafikanten zu existiren vermag, so sind es die sogenannten Nebenartikel, welche den Nutzen ausmachen. Wie kommt es daher, dass man den Konsum der Tabakfabrikate besteuert. Nachdem es eine feststehende Thatsache ist, dass der Nutzen aus der Trafik vollständig in Kosten aufgeht, sollte das Finanzministerium coulanter Weise den Trafikanten eher eine Entschädigung bieten, als diese Beträge besteuern. Denn, dass der Trafikant diese Kosten lediglich für die Tabakfabrikate tragen muss derart, dass er an dem Aerar gar nichts verdient, das ist doch eine Ungerechtigkeit, die kein privater Unternehmer begehen könnte.

Der Staat aber thut dies und ist ganz beruhigt dabei. Er könnte sein Gewissen beschwichtigen, wäre es nicht offenkundig, was hier behauptet wird. Gibt es Grosstrafikanten, die dem Staate umsonst Dienste leisten, so sind dies verhältnissmässig besser situirte Leute, die einer Privatpassion huldigen. Aber hier handelt es sich durchwegs um blutarme Leute, um Wittwen und Waisen, welche zu diesem Erwerb gegriffen haben um sich vor Hunger zu schützen. Und solchen Menschen gegenüber ist es wahrlich schlecht angebracht, in einer Weise zu verfahren, wie die, welche wir schildern.

Wer uns der Uebertreibung beschuldigt, den wollen wir den Nachweis liefern, dass es, namentlich in der Hauptstadt keine einzige Trafik gibt, die aus dem Erträgnisse der Tabakfabrikate mehr erzielen würde, als die Geschäftskosten. Nun und diesen problematischen Nutzen der besser gesagt gar nicht vorhanden ist, dieser Nutzen muss noch als Steuer, einen Betrag liefern zu Gunsten des Staates, jenes Staates, für welchen die Kosten eigentlich gemacht werden.

Denn die Nebenartikel! Was gehen die Nebenartikel die Besteuerung an, nachdem das eigentliche

Geschäft erwiesenermassen keinen Nutzen abwirft. Und wenn schon die Besteuerung dieser Nebenartikel ein gesetzlicher Vorgang wäre, wozu besteuert man alsdann die Trafik? Dort und da und überall und das bei einer geschäftlichen Thätigkeit die dem Staate gewidmet ist und eher dem Staate zum Vortheile gereicht, als Desjenigen, der sich mit dem Verkaufe der Tabakfabrikate befasst.

Ewig und immer wird man fragen, warum die Trafikanten, unter solch ungünstigen Verhältnissen gleichwohl ihr Geschäft führen. Die Antwort darauf ist leicht gegeben. Wer eine Trafik neu eröffnet oder kauft, der wird ganz gewiss die Hoffnung hegen, dass er bei Fleiss und Rührigkeit von dem Ertrage seines Geschäftes leben kann. So denkt Jeder, ohne Ausnahme. Nach Monaten aber zeigt es sich schon, dass die Rechnung nicht stimmt. Der Besitzer der Trafik sucht Anfangs die Ursache bald an den Mangel von Vermögen, bald an Fleiss, bald in der Qualität der Waaren. Indess trägt gar nichts von alledem die Schuld an dem schlechten Geschäftsgang. Es sind eben zu viele Trafiken, die Konkurrenz eine sehr grosse und das ist die Ursache. Nun möchte der Trafikant sein Geschäft verkaufen, zumindest aber sein investirtes Kapital retten. Das ist der Grund, dass die meisten Trafikanten trotz ihrer nicht bezahlten Arbeit, das Geschäft so lange führen, bis sich ein Käufer findet. So geht eine Trafik von der einen Hand in der Andern und nachdem im Laufe einiger Jahre beinahe sämtliche Trafiken der Hauptstadt ihre Besitzer wechseln, lässt es sich denken, welch grossartiges Geschäft so eine Tabaktrafik ist.

Die aber am Steuerruder sitzen, die seh'n nichts als die hübsche Auslage der Tabaktrafik in irgend einer frequenten Gasse, ohne zu bedenken, dass dies aerarische Verkaufslokale sind, die den zu Besteuernden nichts tragen. Wer kümmert sich darum, ob der Trafikant verdient, oder nicht. Wenn er nichts verdient dann soll er sein Geschäft aufgeben, so hört man öfter und diejenigen die das sagen, müssten in erster Reihe die Verhältnisse kennen.

Und nun ein Wort an die Trafikanten selbst: Wer ein offenes Unrecht erleidet, ohne sich zu wehren, der begeht an Andere ein Unrecht. Denn hätten die Vorgänger der Trafikanten dafür gesorgt, dass sie rechtmässig und nach den vorliegenden Umständen besteuert werden, dann müssten sie selbst, die heute arbeiten nicht mehr unter diesem Drucke leiden. Ausserdem sind die Zeiten wahrlich nicht danach angethan, dass leichthin Beträge geopfert werden könnten, wie diejenigen es sind, welche die Steuerbehörde vorschreibt, zumal ohnehin ja eine Art der Besteuerung in der Abstattung der Pachtzahlung liegt.

Von den bei den Steuerkommissionen zugezogenen „Mitbürgern“ lässt sich für die Trafikanten nur wenig erwarten. Zumeist haben diese Herren kein Verständniss für die Sachlage, die eben nicht anders ist, als wir sie schildern. Wer bei diesen Herren ein offenes Geschäft besitzt, ist in ihren Augen auch fähig Steuer zu be-

zahlen, ob er jetzt etwas daran verdient oder nicht. Das Eigenthümliche dieser Art aerarischer Geschäfte, wo die Bohnen in den Topf gezählt werden, die man geniessen darf, das verstehen diese Comissionen nicht. Die Trafikanten müssen daher im Wege ihrer vorgesetzten Behörden dafür sorgen, dass sie nicht anders besteuert werden, als sie nach dem Gesetze besteuert werden dürfen. Denn, wo nichts ist — — —

Vermischte Nachrichten.

Die Postfilialen. Die in manchen hauptstädtischen Tabaktrafiken untergebrachten Postfilialen, welche vor ungefähr 10 Jahren, in Folge unserer Initiative errichtet wurden, haben den betreffenden Trafikanten bisher einen ziemlichen Nutzen gebracht. Obgleich die zu leistende Arbeit eine bedeutende ist, und auch die Kosten der Bedienung ziemlich viel ausmachen, vermochten gleichwohl die meisten Trafikanten durch dieses Nebengeschäft besser zu existiren. Dieses Letztere schien auch der Postdirektion zu Ohren gekommen zu sein und da es keinem Menschen auf Erden zu gut gehn darf, da er sonst übermüthig werden könnte, sorgte die löbliche Postdirektion dafür, dass der zu erzielende Nutzen dieser Postfilialen nicht zu gross werde. In Folge dessen hat nur diese Behörde zum Beginn des Jahres den Trafikanten die Provision derart erniedrigt, dass kein einziger von ihnen bei dem Geschäfte etwas verdient. Die Postdirektion scheint gar nicht in Rechnung zu ziehen, dass ein einziger Beamter ihr mehr Kosten verursacht, als solch eine Filiale, die ja gewiss eine zehnfache Arbeit verrichtet. Wie wir die Trafikanten, welche diese Filialen besitzen kennen, werden sie kaum die Lizenz zurücklegen. Sie werden es schon aus dem Grunde nicht thun, damit die Konkurrenz sich dieses problematischen Geschäftes nicht bemächtige. Dadurch hat es die Postdirektion leicht und kann die Leute, die sich Kosten gemacht haben behandeln nach ihren Belieben. Kaum jedoch dürfte es auf Erden eine andere Branche geben, die es sich gefallen liesse, dass man derart mit ihr umspringt. Wären die Trafikanten einig, so müsste die Postdirektion sie bei der bisherigen Provision belassen, da es sonst grosse Kalamitäten gäbe und die Aemter den Verkehr nicht bewältigen könnten. Aber unter den gegebenen Umständen wird alles beim Alten bleiben, denn wie es den Anschein hat, weiss auch die Postdirektion, dass die Trafikanten gerne umsonst arbeiten.

Die Miethpreise der Trafiklokale. Nachdem bekanntlich eine allgemeine Steigerung der Miethpreise am 1. Februar eingetreten, wäre es ein Wunder zu nennen gewesen, wenn die Tabaktrafikanten eine Ausnahme gebildet hätten, von dieser Theuerung verschont zu bleiben. Nein, sie wurden in der Hauptstadt auch nicht verschont davon, nachdem, wie wir hören, ungefähr ein Drittheil der Trafikanten für ihre Lokale viel höhere Preise bezahlen müssen, als bisher. Dass es

hiefter keine Entschädigung gibt, ist selbstverständlich, ebenso, dass auch jeder von der Steigerung betroffene Trafikant in die selbe willigen musste, weil sonst das Geschäft überhaupt aufhören musste zu existieren. Nun, und das wissen die Hauseigentümer, weshalb sie auch jeden ihnen passenden Betrag verlangen können. Sie machen sich die Noth und Verlegenheit der Trafikanten zu Nutze, was sie bei anderen Arten des geschäftlichen Betriebes nicht machen könnten. Und die Trafikanten? Wie gesagt, sie schweigen und zahlen. Was sollen sie denn auch anderes beginnen?

Die Kleintrafiken in der Hauptstadt. Es ist sehr grosser Nachtheil für die Kleintrafikanten der Hauptstadt, dass ihre Geschäftslokale derart nahe nebeneinander liegen, dass von einem ansehnliches Consum keine Rede sein kann. Das heisst natürlich, nicht für Alle. Denn wir finden in Budapest sehr frequente Gassen und Strassen, wo es ungleich weniger Trafiken gibt, als in anderen. Damit soll aber keineswegs gesagt sein, dass es in der Hauptstadt zu wenig Trafiken gibt. Ganz im Gegentheil! Es wäre gar nicht schädlich für Consum und Geschäft, wenn ein Drittheil der Trafiken überhaupt ihre Geschäfte schliessen würde. Dagegen muss es sehr auffallen, dass es in Budapest viele Gassen gibt, wo fast Haus an Haus sich Trafik an Trafik reiht. Wir erwähnen nur den Ring, wo diese sonderbare Erscheinung ganz besonders sichtbar ist. Dazu kommt noch, dass in dieser Strasse die Miethpreise fortwährend steigen, während die Frequenz nicht halb so gross ist, wie in andere Strassen. Die Rákóczi-út zählt ebenfalls zu mindest zwei Dutzend Trafiken, oder noch mehr, trotzdem dort die Miethpreise horrend theuer sind. Von Gassen erwähnen wir zum Beispiel die Königsgasse, die für je 5 Häuser eine Trafik besitzt, während in der

reichen Dorottya-utca, wo jedes Haus mit Rücksicht auf die vielen Bureaus und Geschäfte einem bedeutenden Consum haben müsste, bloss eine einzige Trafik besitzt, will man diejenige nicht mitzählen, die in einem Hofraume untergebracht ist und die trotzdem einen Riesenconsum erzielt. Die Dorottya-utca, Deák-utca, Váci-utca, dann eine grosse Anzahl Gassen des V., VIII., IX. Bezirkes, sowie auch Plätze, sie vertragen viel eher einen Zuwachs von Trafiken, als diejenige Gassen, Strassen und Plätze, wo jede paar Schritte eine Trafik zu finden ist. Werden die Miethpreise noch weiter so steigen, wie bisher, dann dürften viele Trafikanten ganz von selber die Trafik aufgeben, was kein Schade wäre. Denn es ist geradezu uüvernünftig, wenn eine Menge Trafiken sich in einer einzigen Gegend niederlassen, während vielleicht in der Hauptstadt es gleichwohl solche Gegenden geben dürfte, die Tabakverschleissstellen bedürfen.

Jubileums Cigarren und Cigaretten. Das österreichische Finanz-Ministerium plant die Erzeugung einer Jubileums-Cigarre zu Ehren des Kaisers, sowie auch eine Sorte Cigaretten. Die Cigarre soll 20 Heller, die Cigarette 6 Heller kosten. Wir halten diese Art der Loyalität Bezeugung just nicht für passend, zumal es sich um die höchste Person des Staates handelt und diese Ehrenbezeugung den Schein erwecken könnte, dass damit eine Reclame beabsichtigt wird, was ja ganz gewiss nicht der Fall ist. Weit passender wäre es, wenn die Tabak-Regie aus dem erwähnte Anlasse irgend eine Stiftung machen würde, welche Arbeitern oder Beamten, oder deren Witwen und Waisen zu Gute kömmt. Das Kapital hiezu musste natürlich aus irgend einem Sonderertragnisse aufgebracht werden. Wir glauben nicht, dass die ungarische Tabak-Regie dieser Jubileums Cigarre ihren Beifall zollen und ebenfalls eine solche anfertigen wird.

„BOURBON“

szivarkahüvelyek, az egyedüli hüvelyek, amely dohánynagyárusok és különlegeségi raktárak részére ajánlható. A hüvelyüzletekben divatos verseny sajnos következménye, hogy a dohánynagyárusok és a különlegeségi raktáraktulajdonosai már nem foglalkozhatnak haszonnal a hüvelyek elárulásával. Ezen visszás állapotra segitendő ily feltételek mellett, hozza forgalomba az **Elster és Topf cég** a „Bourbon“ szivarkahüvelyeket, amelyek az ideális versenyt kizárják. A „Bourbon“ hüvelyeket kitünő sikerrel vezette be már is több dohánynagyárusító, u. m. **Hirsch Jakab budapesti** továbbá az **aradi, miskolci, brassói, segesvári, kassai, kolozsvári, szabadkai, prágai, brünni, olműci, linci, innsbrucki stb. különlegeségi árudák.** **Elster és Topf lemergi cég** kívánatra szivesen szolgál mintákkal és úrlapokkal, melyekből a dohánynagy- és különlegeségi árudák részére biztosított előnyök megtudhatók.

Mindenütt kapható!!

Legjobb a

Kardos

≡ svéd gyújtó. ≡

≡

Legjobb a

Germán

és

Krokodil

rózsaszalon-gyújtó

Mindenütt kapható!!